

Mikkelin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040 hyväksyminen

TEKLTk 16.04.2025 § 27
25/08.00.00.00/2022

Valmistelija	Tekninen johtaja Vesa Kankkunen, vesa.kankkunen@juva.fi, puh. 0400 136 209
Päätösesitys	Tekninen johtaja Vesa Kankkunen: Tekninen lautakunta päättää hyväksyä omalta osaltaan Mikkelin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman 2040.
Päätös	Tekninen lautakunta hyväksyi esityksen yksimielisesti.
Selostus	<i>Liikennejärjestelmä</i> on kokonaisuus, joka muodostuu kaikki liikennemuodot kattavasta henkilö- ja tavaraliikenteestä, niitä palvelevista liikenneverkoista, liikenteen palveluista, liikennevälineistä, liikennettä ohjaavista järjestelmistä, viestintäyhteyksistä ja liikennetiedosta. <i>Liikennejärjestelmän suunnittelu</i> on strategista pitkän aikajänteen suunnittelua, jota tehdään eri tasoilla. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12 -suunnitelma, päivityksessä) linjaa valtakunnallista liikennepolitiikkaa ja ohjaa pitkäjänteisesti Suomen liikennejärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä. Itä-Suomen liikennestrategia (2023) antaa suunnan liikennejärjestelmän kehittämiseksi Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntien alueella. Etelä-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma (2024) on osa maakunnan aluekehittämisen strategista kokonaisuutta. Mikkelin seudun ensimmäinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (LJS) valmistui vuonna 2011, ja sen rinnalla seudulle tehtiin maankäytön rakennemalli. Liikennejärjestelmän suunnittelutasot eivät ole maankäyttöä ohjaavien kaavojen tapaan keskenään hierarkkisia, vaan tasojen välillä käydään vuoropuhelua suunnitelmien yhteensovittamiseksi. Keskeisistä sidosryhmien edustajista koostuva <i>seudullinen liikennejärjestelmätyöryhmä</i> ohjaa ja koordinoi Mikkelin seudun liikennejärjestelmätyötä ja valmistelee ja seuraa aiesopimuksen toimenpiteitä. Työryhmässä ovat edustettuina seudun kuntien lisäksi Etelä-Savon maakuntaliitto, Etelä-Savon hyvinvointialue (Eloisa), Mikkelin kehittämisyritys Miksei Oy, Liikenneturva, Pohjois-Savon ELY-keskus, Etelä-Savon ELY-keskus, Väylävirasto ja Traficom. Työryhmän toiminta on vakiintunut. Työryhmä kokoontuu 4 kertaa vuodessa. Seudullista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ei ole päivitetty, mutta liikennejärjestelmän kehittämisen noin nelivuotista <i>aiesopimusta</i> on

päivitetty säännöllisesti. Nykyinen aiesopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun.

Mikkelin seudun uusi liikennejärjestelmäsuunnitelma tähtää vuoteen 2040. Epävarmaksi ja epävakaaksi *muuttunut toimintaympäristö* edellyttää uudenlaista sopeutumiskykyä ja varautumista myös liikennejärjestelmän suunnittelulta. Seudun haastava väestökehitys, heikot julkistalouden näkymät ja päästövähennysvelvoitteet asettavat keskeiset reunaehdot myös liikennejärjestelmän kehittämistarpeille ja -mahdollisuuksille. Toimintaympäristön merkittävimmiä muutostekijöiksi Mikkelin seudun liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta tunnistettiin vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistyminen, kokonaisturvallisuuden kehitys, elinkeinorakenteen muutos ja kausiasukkaiden määrä. Toimintaympäristömuutosten lisäksi suunnitelman laadintaa ohjasivat edellä mainittujen liikennestrategioiden ohella Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma (2023), maakunnan ilmastotyö, kuntien strategiat ja ilmasto-ohjelmat, Pohjois-Savon ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelma ja tema- ja kulkutapakohittaiset edistämishjelmat.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman *uudistamisen painotuksia* ovat tulevaisuuden tarpeisiin vastaaminen, liikennejärjestelmäsuunnittelun kytkeminen nykyistä vahvemmin ilmasto- ja hyvinvointityöhön ja liikennejärjestelmäsuunnittelun kumppanuusnäkökulman vahvistaminen. Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan rooli sosiaali- ja terveystalveluiden ja pelastustalvelujen järjestäjänä alueella on otettu huomioon työssä. Valtion aluehallintoa uudistetaan Orpon hallitusohjelman mukaisesti – vuoden 2026 alussa Suomeen perustetaan kymmenen uutta elinvoimakeskusta.

Ulkoisen vuorovaikutuksen keskeisimmät sidosryhmät olivat elinkeinoelämä ja kuntapäätäjät. Työn alussa toteutettiin *päätäjä- ja viranhaltijakysely* ja tehtiin *elinkeinoelämän haastatteluja*. Työn aikana pidettiin kaksi työpajaa, joista ensimmäisessä käsiteltiin suunnitelman tavoitteita ja jälkimmäisessä tavoitteita tukevia toimenpiteitä, tehtäviä ja prosesseja. Työssä ei tehty asukasvuorovaikutusta, mutta aiempia teemakohtaisia selvityksiä hyödynnettiin käyttäjätarpeiden tunnistamisessa.

Mikkelin seudun *liikennejärjestelmän kehittämistavoitteet* on muodostettu edellä esitettyjen laaja-alaisempien suunnitelmien ja strategioiden pohjalta, mutta niitä on työstetty yhteistyössä seudun toimijoiden kanssa sellaiseen suuntaan, joka parhaiten soveltuu Mikkelin seudun erityispiirteisiin. Tavoitteet on muotoiltu neljän pääteeman alle: saavutettavuus, turvallisuus, kestävyys ja tasa-arvoisuus.

Liikennejärjestelmän kehittämisen toimenpideohjelma rakentuu tavoitteille ja nojaa ns. neliporrasperiaatteeseen, jossa pyritään turvaamaan tavoiteltava palvelutaso pienin askelin ja

kustannustietoisesti erityyppisiä keinoja yhdistämällä ja ketjuttamalla. Suunnitelman toimenpiteet on valikoitu siten, että ne ovat seudullisten toimijoiden edistettävissä ja ne tarkentavat erityisesti valtakunnallisia, ylimaakunnallisia ja maakunnallisia toimenpiteitä. Toimenpideohjelma on luokiteltu kolmeen toimenpideluokkaan: 1) strateginen perusta, 2) liikenneverkot ja 3) liikenteen palvelut ja liikkumisen ohjaus. Toimenpideluokkien alla on esitetty 13 toimenpidekokonaisuutta. Kokonaisuudet muodostuvat toimista ja tehtävistä, jotka on ohjelmoitu toteutettavuuden, toteutusjärjestyksen ja aiesopimuksen päivittämisen näkökulmista. Varsinaisten toimenpiteiden lisäksi ohjelmassa esitetyt merkittävät infrakohteet lukeutuvat liikenneverkon turvaamisen luokkaan. Niiden edistämisvastuu on pitkälti muiden kuin seudun toimijoiden omissa käsissä, mistä syystä ne ovat luonteeltaan vaikuttamistyön kautta edistettäviä.

Suunnitelman toteutus pohjautuu säännöllisesti noin neljän-viiden vuoden välein päivitettävään Mikkelin seudun liikennejärjestelmän kehittämisen aiesopimukseen. Suunnitelman valmistuttua liikennejärjestelmätyöryhmä päivittää aiesopimuksen, joka viedään sopimusorganisaatioiden päätöksentekoon. Aiesopimuksessa sovitaan lähivuosina edistettävistä kehittämistoimenpiteistä. Liikennejärjestelmätyöryhmä ohjelmoi vuosittain toimenpiteet. Toimenpiteiden toteuttamisesta ja kustannusjaosta tehdään erilliset päätökset. Liikennejärjestelmäsuunnitelman jalkautukseen liittyvät läheisesti kuntien liikenneturvallisuuustyöryhmät ja hyvinvointialue sosiaali- ja terveystalouden ja pelastuspalvelujen järjestäjänä.

Suunnitelman seuranta käsittää sekä tehtyjen toimenpiteiden toteutumisen seurannan että vaikuttavuuden arvioinnin. Mikkelin seudulla seurataan aiesopimuksen toimien lisäksi liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteiden edistymistä ja toteutumista. Vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi tehdään parhaillaan Itä-Suomi-tason kehittämistyötä, jossa kehitettävä toimintamalli seurantamittareineen otetaan jatkossa käyttöön myös Mikkelin seudulla.